

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ДЛЯ ОСВІТЯН

Навчальний посібник

Укладач Медведєва М. О.

Умань
Візаві
2020

УДК 37:004(075.8)

М42

Рецензенти:

Дякон В. М., кандидат фізико-математичних наук, доцент, директор Уманської філії Європейського університету;

Тягай І. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри вищої математики та методики навчання математики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету фізики, математики та інформатики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол №5 від 26 листопада 2020 р.)

Медіаграмотність для освітян : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. Медведєва М. О. – Умань : Візаві, 2020. – 118 с.

Даний посібник укладений після прослуховування курсу «Медіаграмотність для освітян» на платформі Prometheus, що проводить Сергій Горбачов, журналіст, редактор, фахівець з видавничої справи, а також вчитель з медіаграмотності та зарубіжної літератури.

Призначений для студентів педагогічних університетів усіх форм навчання. Може використовуватися під час викладання дисциплін «Методика навчання інформатики» та «Медіаосвіта та медіаграмотність» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» та «Магістр». Метою посібника є скерування роботи студентів у процесі формування візуальної медіакультури та розвитку критичного мислення і творчого сприймання в умовах сучасної візуальної медіареальності.

УДК 37:004(075.8)

© Медведєва М. О., укладач, 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ТЕМА 1. ЩО ТАКЕ МЕДІА. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ТА РІЗНОВИДИ МЕДІА.....	6
Вплив медіа на суспільство. Вотергейт.....	8
Вплив медіа на суспільство. Руанда.....	9
Вплив медіа на нас.....	11
Завдання медіаосвіти.....	13
Світовий та український досвід медіаосвіти.....	14
Тестові завдання до теми 1.....	21
ТЕМА 2. ЯК МЕДІА МОЖУТЬ ДОПОМОГТИ ШКОЛІ.....	23
Роль медіаграмотності у формування довіри до освіти..	23
Як працюють медіа? Стандарти журналістики.....	27
Чому школа має бути максимально відкрита до комунікації?.....	33
Як працюють медіа та як з ними спілкуватися?.....	37
Алгоритм коментування чи інтерв'ю.....	42
Тестові завдання до теми 2.....	49
ТЕМА 3. ЯК ДОПОМОГТИ ДІТЯМ ДОЛАТИ НЕБЕЗПЕКИ КІБЕРБУЛІНГУ?.....	52
Кібербулінг: визначення і небезпеки.....	52
Кібербулінг: різновиди загроз і способів захисту.....	60
Вікові особливості інтернет-небезпек і медіаосвіта.....	76
Тестові завдання до теми 3.....	84
СПИСОК ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ	90

ПЕРЕДМОВА

Сучасне життя важко уявити без медіа – засобів масової комунікації (телебачення, радіо, преса, Інтернет, кінематограф тощо), роль яких з кожним роком зростає. Для пересічних українців уже звичними стали вебтехнології, хмарні обчислення і big data, смартфони, «розумні речі», штучні інтелекти й інші гаджети.

Не викликає жодних заперечень і той факт, що медіа мають великий вплив на освітній процес. Останнім часом вони навіть стають джерелом стихійного соціального навчання або виконують роль засобу дистанційної освіти. У світлі викладеного вище варто звернути увагу на проблему низького рівня захисту сучасного школяра від медіаконтенту, що може завдати шкоди не тільки фізичному здоров'ю дитини, а й моральному її розвитку та становленню. Розв'язати цю проблему спроможний лише медіаграмотний педагог.

У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні зазначається, що медіаграмотність – це рівень медіакультури, який стосується вміння користуватися інформаційно-комунікативною технікою, виражати себе і спілкуватися за допомогою медіазасобів, свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, тобто розуміти реальність, сконструйовану медіаджерелами, осмислювати владні стосунки, міфи і типи контролю, які вони культивують.

Отже, медіаграмотний вчитель має володіти такими компетенціями:

- бути готовим до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасного закладу загальної середньої освіти, реалізації концепцій упровадження медіаосвіти в Україні та «Нова українська школа»;
- володіти системою теоретичних знань і професійних умінь, які допоможуть йому формувати медіаграмотну особистість школяра, виховувати свідомого громадянина України;
- співвідносити теоретичні знання із практичними потребами сучасної школи, втілювати нові методичні ідеї у практику викладання предметів закладу освіти;
- розвивати власні пізнавальні інтереси, прагнення до вдосконалення своєї професійної підготовки.

У результаті українське суспільство одержить можливість забезпечити сучасний освітній заклад медіаосвіченими і медіаграмотними вчителями, які здатні:

- критично аналізувати медіаповідомлення з метою виявлення в них пропаганди;
- свідомо сприймати і критично тлумачити інформацію, відділяти реальність від її віртуальної симуляції, розуміти структурні елементи, які впливають на інформацію;
- виявляти медіакомпетентність (знати види медіа та розуміти їх вплив на людину (дитину) і суспільство);
- користуватися різними медіатехнологіями, вести пошук необхідної інформації, робити правильний вибір її та створювати медіапродукти освітнього спрямування.

Отже, наявність медіаграмотних педагогів у сучасному закладі освіти, дозволить організувати безпечний повноцінний освітній процес, використовуючи інформаційно-технічні досягнення останнього покоління, а, також вирішити педагогам основні фахові завдання, як-от:

- формувати інформаційну культуру учнів – показник загальної та фахової культури людини;
- ознайомлювати школярів із розмаїттям засобів опрацювання інформації;
- виробляти медіаімунітет як спроможність протистояти агресивному медіасередовищу і збереженню відчуття психологічного благополуччя при споживанні медіапродукції;
- формувати рефлексію і критичне мислення як психологічні механізми, які забезпечують свідоме споживання дітьми медіапродукції на основі ефективного орієнтування в медіапросторі й осмислення власних медіа потреб.